

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗҰУ
Тарих факультеті
Дүние жүзі тарихы, тарихнама және деректану кафедрасы

Бекітілді
Тарих факультетінің Ғылыми кеңесінде
Хаттама No 2 «28 қыркүйек 2025 ж.»
Факультет деканы _____ Байгунаков Д.С.

**«103978 Византияның тарихы мен мәдениеті» пәнінің қорытынды емтихан
бағдарламасы**

«7M02210 Тарих» білім беру бағдарламасы

Оқу түрі: көктемгі, семестр, 5 кредит, 1 курс

Алматы, 2025

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасын құрған: дүние жүзі тарихы, тарихнама және деректану кафедрасының доценті, т.ғ.к. Мухажанова Т.Н.

Бағдарлама оқу жұмыс жоспары және «7М02210 Тарих» білім беру бағдарламасының пәндер каталогы негізінде әзірленді.

Бағдарлама «Дүние жүзі тарихы, тарихнама және деректану» кафедрасының мәжілісінде бекітілді. 27.09.2025 г., хаттама №1

Кафедра меңгерушісі _____ т.ғ.к., профессор Мырзабекова Р.С.

Оқыту және білім беру сапасы бойынша
Академиялық комитетінің төрағасы _____
05.09.2025 ж., хаттама №1

Бижанова М.Т.

Кіріспе

Қорытынды бақылау формасы: Стандартты жазбаша (оффлайн)

Қорытынды бақылау платформасы: жазбаша дәстүрлі.

Қорытынды бақылауды өткізу технологиясы:

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу ережесі:

1. Мемлекеттік емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу – бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтарының жалпы саны – 10, әр емтихан тапсырушыға универ жүйесіндегі генерациялау негізінде 3 сұрақ беріледі .
4. Ұзақтығы - 2 сағат.
5. Студенттердің жазбаша жұмыстарын Мемлекеттік Емтихан Комиссиясы тексереді.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, студент емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болу керек.

III. Емтихан нәтижелері:

1. Мемлекеттік Емтихан Комиссиясы студенттердің жазбаша жұмыстарын тексерген соң, пән оқытушысы баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.
2. Оқытушы барлық студенттердің баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.
3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге студенттердің баллдары 48 сағаттың ішінде қойылады.
4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.
5. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, студенттің емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды бақылауды бағалау критерийлері: Емтихан қабылдау барысында студенттердің теориялық білімі ғана емес, мәселе бойынша оның анализ жасау, жүйелеу, талдау, бағалау критерийлері бойынша қабілеттері, яғни теориялық білімін практикада пайдалана білу қабілеттері бағаланады. Билеттің 1-ші сұрағы когнитивті қабілеті бойынша құрастырылғандықтан 30 балмен бағаланады, 2-ші сұрағы функционалды қабілет анықтайтындықтан 30 балмен, ал 3-ші сұрағы жүйелі қабілетті анықтайтындықтан 40 балмен бағаланады, барлығы – 100 балл.

Емтихан тапсырмалары құрастырылатын тақырыптар:

МОДУЛЬ 1. ЕРТЕ ОРТА ҒАСЫРЛАР КЕЗЕҢІНДЕГІ ВИЗАНТИЯ

МЕМЛЕКЕТІ КІРІСПЕ

Пәннің мақсаты мен міндеттері. Пәнді оқыту туралы. Византия тарихының қалыптасуы, жазба деректер, хронистер мен заң жинақтарын сраптау.

1. Деректанулық талдау
2. Византия тарихнамасы туралы теориялық сұрақтар
3. Византияның құрылуы жалпы қалыптасу алғышарты.

Византия тарихының кезеңделу мәселесі.

1. Еуропалық тарихнама бойынша кезеңделу
2. Кеңестік тарихнама бойынша кезеңделуі.

Ерте ортағасыр кезеңіндегі Византия

Ерте ортағасыр кезеңіндегі Византияның сыртқы саяси жағдайы Герман және славян тайпаларының шапқыншылығы

Халықтардың Ұлы Қоныс аударуы және оның әсері

Ғұн қоғамының қоғамдық тәртібі туралы жазбаша дереккөздер. Prisk Panianiski және басқалар
Ғұндар туралы кеңестік және отандық тарихнама
Ғұндар туралы Византия авторлары

Византияның дамуының ішкі саяси бағыттары

IV-VI ғғ. Византияның аграрлық құрылысы.
IV-VI ғғ. Христиандық шіркеу және қоғам мен билікте діннің рөлі.

Император Юстиниан тұсындағы Византия

Юстиниан жүргізген реформалары

Император Юстинианның заңдар жинағы

Юстиниан тұсындағы сыртқы саяси жағдай, соғыстар және олардың бағыттары мен нәтижелері.

Араб шапқыншылығы және нәтижесі.

МОДУЛЬ 2. ДАМЫҒАН ОРТА ҒАСЫРЛАР КЕЗЕҢІНДЕГІ ВИЗАНТИЯ ИМПЕРИЯСЫ

- 1.
2. Ғылым мен философияның дамуы

Византия империясының жер көлемі және жағдайы

3. Византия өркениеті мен Шығыстық мәдениеттердің қақатығысы
4. Византия қоғамында діннің рөлі және Иконға табынушылық және кезеңдері

XI -XII ғғ. Византия империясы

1. XI -XII ғғ. Византия империясының ішкі және сыртқы саясаты

2. XI -XII ғғ. Византия қоғамы: ақсүйектер, қоғамдық құрылыс
3. Комниндер дәуірі

Крест жорықтары және салдары

1. Никей, Трапезунд империяларының және Эпир патшалығының, әлеуметтік - экономикалық және саяси құрылысы
2. XII ғғ. Византияның әлеуметтік жағдайы

Византия және Русь княздығы

1. XIII ғғ. Балқан түбегі мен кіші Азия аймағындағы саяси ахуал (Нике, Эпир, Болгария)
2. Византия империясының қайта қалпына келуі, Палеологтардың ішкі және сыртқы саясаты
3. 1341-1355 жж. Азаматтық соғыс және Зилоттар қозғалысы

МОДУЛЬ 3 ВИЗАНТИЯНЫҢ ҚҰЛАУЫ ЖАЛПЫ ТАРИХЫНЫҢ ҮШІНШІ КЕЗЕҢІ

Византия мәдениеті

1. Византия мәдениетінің дамуы
2. Византияның архитектуралық кешендерінің ерекшеліктері
3. Ортағасырлық Византияның күнделікті өмірі
4. Білім мен ғылымның дамуы
5. Бейнелеу өнерінің даму стилі
6. Қолөнер саласы және мәдени ықпалдастық.

Ватикан мемлекеті және әлем жәдігерін сақтаушы

1. Ватикан мемлекеті
2. Ватикан музейі мен кітапханасының құндылықтары
3. Осман Түріктерінің басқыншылық соғыстары
4. Константинопольдің құлауы

Ұсынылатын әдебиеттер: Негізгі:

История Византийской империи, В 3 томах (Комплект) История Византии: в трёх томах / Отв. ред. С.Д. Сказкин ... Успенский Ф.И. Изд. 2. 2024. 2155 с.

— Археологический материал, отражающий этот период, тоже крайне беден. Том *III* / Отв. ред. *тома* Г. Г. Литаврин. М.: Наука, 2017 г. . – 508 с.

Удальцова З.В. Идеино-политическая борьба в ранней Византии (по данным историков IV-VII вв). - М.: Наука, 1974. – 340 с.

Успенский Ф.И. История Византийской империи. М:“ООО Издательство Астрель”, 2001.

Изн Моррис. Сравнительная история цивилизаций. М., 2021

Жұмағұлов Қ.Т., Мырзабекова Р.С. Орта ғасырлар тарихы. Алматы, «Қазақ университеті» 2014

Мырзабекова Р.С. Әлем өркениеттерінің тарихы. Алматы, «Қазақ университеті»

2017 Интернет ресурс: <https://www.youtube.com/watch?v=Ukfps-UWkYI>

Мухажанова Т.Н. Еуропамен тоғысқан Авар қағанаты. **Монография.** Алматы, «Қазақ университеті» 2018. 165 б.

Интернет-ресурстар:

Ежелгі дүние тарихының барлық бөлімдері - <http://annals.xlegio.ru/>

ММУ тарих факультетінің сайтындағы ежелгі дүние тарихы бойынша тарихи деректер - <http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/index.html>

Ежелгі Рим тарихы - <http://ancientrome.ru/site/index.htm>

Санкт-Петербург мемлекеттік университеті антикатану орталығы - <http://www.centant.pu.ru/>

РҒА египеттану зерттеулер орталығы - <http://www.cesras.ru/>

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: Византияның тарихы мен мәдениеті. **Форма:** жазбаша (оффлайн). **Платформа:** Univer АЖ

	ДЕСКРИПТОРЛАР			
	1 сұрақ максималды балл – 30 балл			
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»
	27–30 балл	20–26 балл	14–19 балл	0–13 балл
<p>1-ші сұрақ</p> <p>Пәннің теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну</p> <p>30 балл</p>	<p>«Өте жақсы» барлық бағасы үш сұрақтың толық ашылуын, әр тұжырым мен қорытындының егжей-тегжейлі дәлелдерін қамтитын, логикалық және дәйекті түрде құрылған, аудиториялық сабақтарда өткен тақырыптардың мысалдарымен көрсетілген жауап үшін қойылады.</p>	<p>«Жақсы» бағасы барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелерді толық қамтылмаған, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелдері көрсетілген жауап үшін қойылады, материалды жеткізудің қисыны мен дәйектілігінде кемшіліктің жіберілуі мүмкін. Жауапта кейбір стилистикалық қателіктер жіберілуі, терминдер дұрыс қолданылмауы мүмкін.</p>	<p>«Қанағаттанарлық» бағасы билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ережелерді үстіртін дәлелдейді, мәлімдеп жазу барысында материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, теориялық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспектілерінің мысалдары негізінде сипаттамайды.</p>	<p>Ұғымдарды шатастырады, теориялық түсінігі жоқ.</p>
2-сұрақ	27–30 балл	20–26 балл	14–19 балл	0–13 балл
2 сұрақ максималды балл – 30 балл				
<p>2-ші сұрақ</p> <p>Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану</p> <p>30 балл</p>	<p>Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа дәлелді беру, практикалық мәселелерін шешу; толық, жауап пәннің</p>	<p>Оқу тапсырмасын ішінара орындау пәннің практикалық міндеттерін толық шешпеу, қойылған сұраққа толық емес, бірақ дәлелді жауап беру; пән бойынша ғылыми тіл нормаларын сауатсыздау пайдалану;</p>	<p>Материалды үзік-үзік жеткізіледі, қисын мен дәйектілік бұзылады, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, пәннің теориялық білімі үстірт, біржақты қолданылады.</p>	<p>Тапсырманы шешу үшін білімді, алгоритмдерді қолдана алмау; қорытындылар жасай алмау. Қорытынды бақылау жүргізудің ережелерін бұзу.</p>
3-сұрақ	35–40 балл	25–34 балл	15–24 балл	0–14 балл
2 сұрақ максималды балл – 40 балл				
<p>3-ші сұрақ</p> <p>Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі</p> <p>40 балл</p>	<p>Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап беру, пәннің практикалық мәселелерін шешу; қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, ғылыми тілдің нормаларын сақтау, дегенмен тұжырымдарға әсер етпейтін материалды ұсынуда 1-2 дәлсіздікке жол беріледі.</p>	<p>Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кіші-гірім қателіктерге жол беріледі, тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді. Өз ойларын, идеяларын, пайымдауларын мазмұндап, оларды нақты негіздей алмауы да ескеріледі.</p>	<p>Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.</p>	<p>Нақты фактілерді, ақпараттарды және олардың сипаттамасын білмеу және көрсетпеген. Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.</p>

	ДЕСКРИПТОР ЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90-100 % (27-30 балл)	70-89 % (21-26 балл)	50-69% (15-20 балл)	25-49% (8- 14 балл)	0-24% (0-7 балл)
<p>1-ші сұрақ</p> <p>Пәннің теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну</p> <p>30 балл</p>	<p>«Өте жақсы» барлық бағасы үш сұрақтың толық ашылуын, әр тұжырым мен қорытындының егжей-тегжейлі дәлелдерін қамтитын, логикалық және дәйекті түрде құрылған, аудиториялық сабақтарда өткен тақырыптардың мысалдарымен көрсетілген жауап үшін қойылады</p>	<p>«Жақсы» бағасы барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелерді толық қамтылмаған, негізгі ережелердің қысқартылған дәлелдері көрсетілген жауап үшін қойылады, материалды жеткізудің қисыны мен дәйектілігінде кемшіліктедің жіберілуі мүмкін. Жауапта кейбір стилистикалық қателіктер жіберілуі, терминдер дұрыс қолданылмауы мүмкін.</p>	<p>«Қанағаттанарлық» бағасы билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ережелерді үстіртін дәлелдейді, мәлімдеп жазу барысында материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, теориялық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспекттерінің мысалдары негізінде сипаттамайды.</p>	<p>Қойылған сұрақтарды дұрыс аша алмағанда, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасалған жағдайда.</p>	<p>Пән бойынша негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу, сұрақта көрсетілген фактілер мен оқиғаларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізудің ережелерін бұзу.</p>

<p>2-ші сұрақ Таңдалған әдістеме мен технология нақты практикалық тапсырмаларға қолданылады. 30 балл</p>	<p>Оқу тапсырмасы толық орындау қойылған сұраққа дәлелді практикалық мәселелерін шешу бойынша толық жауап пайдалану;</p>	<p>Оқу тапсырмасын орындау пәннің практикалық міндеттерін шешу, қойылған сұраққа толық емес дәлелді жауап беру бойынша ғылыми нормаларын сауатты пайдалану;</p>	<p>Материалды үздіксіз жеткізіледі, қиспінділік бұзылмай және семантикалық дәлсіздіктерге жол берілмей, пәннің теориялық білімін үстірт, біржақты қолданылады.</p>	<p>Тапсырманы шешу ұтымсыз әдістің қолданылуы немесе жеткілікті ойластырылмаған жауаптың берілуі тапсырмаларды шешу, тапсырмалар жалпы түрде орындалмауы қателіктер мен кемшіліктер жіберіледі.</p>	<p>Тапсырманы шешу білімді, алгоритмді қолдана алмау; қорытындылар жасалмау. Қорытынды бақылау жүргізудің ережелерін бұзу.</p>
<p>3-ші сұрақ Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырма қолданылу бағалау және нәтиженің негіздемесі 40 балл</p>	<p>Оқу тапсырмасы толық орындау қойылған сұраққа толық дәлелді жауап беру, пәннің практикалық мәселелерін шешу бойынша толық жауап пайдалану; 3-4 дәлсіздікке жол берілмей, кіші-гірім қателіктер жол берілмей, тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейтін ойларын, идеяларын пайымдауларын мазмұндап, олардың нақты негіздей алуы ескеріледі.</p>	<p>Тұжырымдамалық материалды пайдалану 3-4 дәлсіздікке жол берілмей, кіші-гірім қателіктер жол берілмей, тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейтін ойларын, идеяларын пайымдауларын мазмұндап, олардың нақты негіздей алуы ескеріледі.</p>	<p>Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы тұжырымдар нақты емес және нәтижелерін стилистикалық грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімдерін өңделсіздіктердің болуы.</p>	<p>Нақты фактілерді ақпараттарды жинау олардың сипаттауы білмеу және көрсетпеген. Тапсырма қателіктер орындалды, сұрақ жауаптар толық емес тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.</p>	<p>Тапсырма орындалуы қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылды. Қорытынды бақылау жүргізу ережелерін бұзу.</p>